

ОСВІТА

«Підручник – фундамент, на якому учень зводить власну будівлю знань»

Член-кореспондент Національної академії педагогічних наук
Ольга ЯРОШЕНКО

Незабутня мить, враження від якої дуже багато людей пам'ятають усе життя: новий підручник у руках напередодні 1 вересня! Його розглядають, гортають, йому радіють. Цього року щасливих зустрічей буде особливо багато у п'ятикласників. Вони розпочнуть навчання за новими підручниками з усіх предметів. Чим це зумовлено, що нового в підручнику зокрема природознавства? Зрештою, хто і як творить фундамент, на якому учні зводять будівлю власних знань? Ці та інші теми ми на прохання «УК» розкриває автор багатьох підручників професор Ольга ЯРОШЕНКО.

❗ Ольго Григорівно, для учнів і вчителів завершилися канікули. А ось ваші колеги стверджують, що ви відпочинку не знали. Чому?

— Є такий вислів: «Військові статуту пишуться кров'ю». Підручники творяться не лише знаннями, досвідом, бажанням дохідли-

потрібно не тільки для роботи над підручником, а й у спілкуванні з майбутніми вчителями. Професор має знати, до чого слід готувати студентів.

❗ У вашому активі майже десять підручників. Скільки новинок побачило світ до нинішнього першOVERESIA?

— Є підручники, книга для вчителів, навчально-методичні комплекти, до яких входять робочий зошит учня, зошити для контрольних і практичних занять. Підручники вийшли державним коштом, рекомендовані Міністерством і видані не лише українською, а й мовами національних меншин: російською, кримськотатарською, польською, угорською та румунською.

❗ Зміни в навчальних програмах — своєрідний сигнал, щоб заявити про свою готовність працювати на якісно вищому рівні. Чи не так?

— У листопаді 2011-го прийнято

Щоб підготувати такі, міністерство оголошувало конкурс.

❗ І ви перемогли у природознавстві?
— Так..

❗ Гортаючи ваш підручник з цього предмета, переконавшись, що члени конкурсної комісії зробили правильний вибір. Книжка приваблива і змістова, навіть у дорослої людини пробуджує бажання дізнатися більше про доквілля. Матеріал викладено стисло, зрозуміло, в логічній послідовності. Тож учень може плідно працювати і на уроці, і вдома.

— Спасибі, що це ви відчули. Досягти такого ефекту було не просто. Раніше природознавство вивчали у 5 і 6 класах. Тепер — лише у п'ятому. Отож за рік дитина має засвоїти вдвічі більше. Щоб це вдалося, її слід зацікавити і водночас не перевантажувати. Думаю, золоту середину вдалося знайти.

❗ За рахунок чого?

— Композиції самого підручника. Працювала я не сама, а в творчій співдружності з досвідченими Володимиром Ваптовим, Валентиною Бойко, Тетяною Коршевнюк. Вони мають практичний досвід роботи у школі, зарекомендували себе як учні-методисти.

ДОСЬЄ «УК»

Ольга ЯРОШЕНКО. Народилася в селі Харськи Полтавської області. Закінчила Полтавський державний педагогічний інститут.

Працювала вчителем у школі й у Науково-дослідному інституті педагогіки. З 1990 року працює у Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова. Одночасно й у складі авторських колективів розробила стандарти, тести, концепції та критерії оцінювання знань школярів з хімії та природознавства. Була головою першого Всеукраїнського конкурсу «Учитель року».

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАН України. Заслужений працівник освіти. Підготувала 18 кандидатів наук. Автор багатьох підручників для школярів та посібників для вчителів.

же в житті його засвоєння. Учень має усвідомлювати, що навчатися не для оцінки, не для батьків чи педагога. Добіркою рубрик підручник закликає дітей бути дослідниками і захисниками природи.

❗ Тобто йдеться не лише про навчання у класі, а й за його межами?

— Саме так. Дитина повинна вміти застосовувати знання на практиці, накопичувати їх і постійно оновлювати. Водночас ми підводимо учнів до того, що природознавство — крок до вивчення у старших класах астрономії, біології, географії, фізики та хімії.

❗ Уже довелося чути думку, що такий підручник значно полегшує роботу вчителя.

— Так, він допомагає йому ефективно організувати урок.

дисциплін повинен володіти інтегрованими знаннями.

Підручник побудовано на універсальному матеріалі. А це дає вчителю змогу всебічно спрямовувати дітей на пізнання рідного краю.

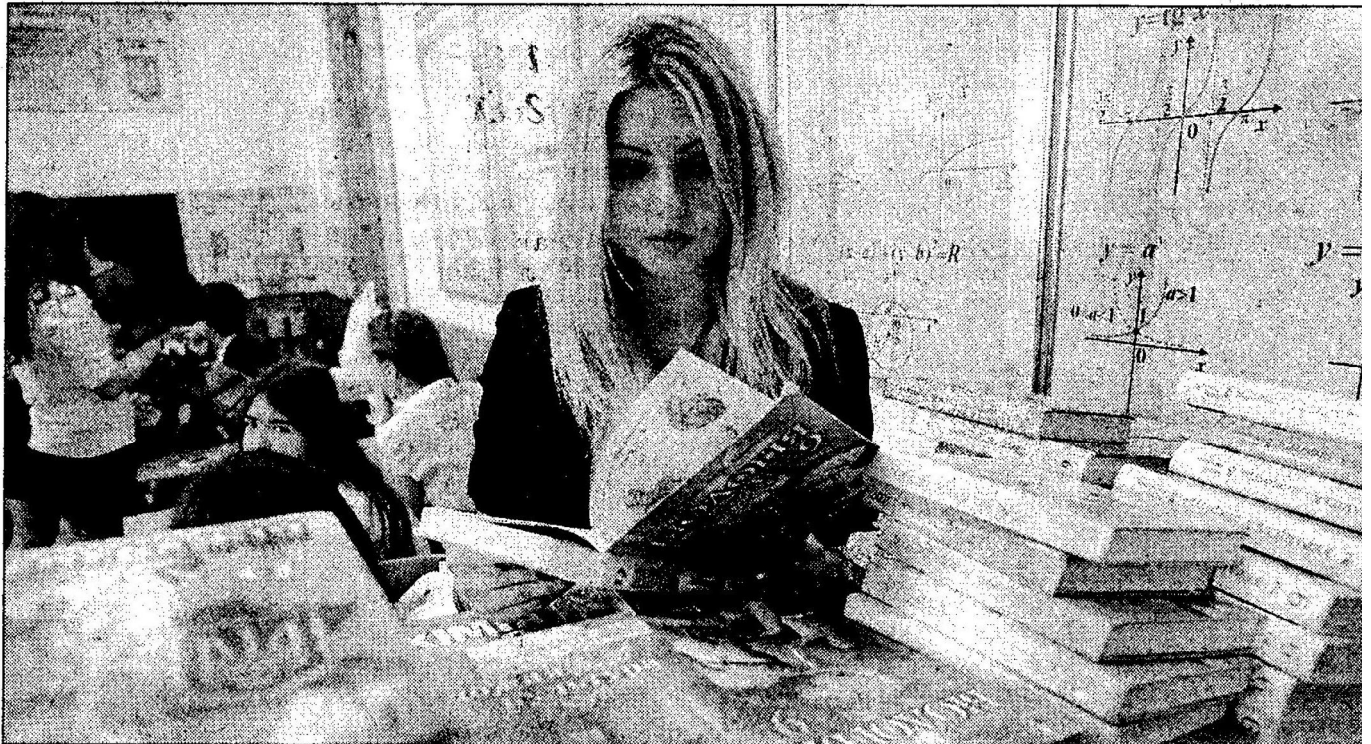
❗ Водночас ви, мабуть, погодитесь, що у школах бракує кваліфікованих вчителів природознавства. Нерідко цей предмет викладають ті, кому не вистачає навантаження за профілем.

— На жаль, це так. Проблема тому, що педагогічно-природознавстві навчальні програми готують дуже мало. Тому нині, коли сталі чинними нові стандарти базової і повної середньої освіти, а роль природничих дисциплін зростає, доцільно було б організувати перепідготовку вчителів природознавства, а також більше навчати їх у університетах.

нові стандарти базової і повної середньої освіти. Цього року нова навчальна програма починає втілюватися в основній школі (5—9 класи). Її вимогам мають відповідати нові підручники.

Ми спільно зробили наголос на реалізацію компетентного підходу, роботи в групах, впровадження дослідницьких методів. Тож кожному параграфу передують повідомлення, чим допомо-

Водночас вимагає глибших знань, вміння проводити дослідницьку роботу, організовувати спрямовувати діяльність учня на спостереження за природою. Тобто викладач природнич

Щоб підручники виконували свою функцію, їх треба писати з душею